

ressò mont-roigenc

EL MAGAZINE LA CONCA 5.1 PUBLICA UN ARTICLE QUE PARLA DE LA PEDRA SECA DE MONT-ROIG

Esther Bargalló

22-04-2024

La revista digital LaConca 5.1 va publicar, el passat 3 d'abril, un article i una entrevista a l'arquitecta reusenca Cèlia Mallafré que parla de les construccions de pedra seca del nostre terme, del Grup barracaire de Mont-roig del Camp i de Joan Miró. Signa l'article Ruth Troyano amb el títol: **“La pedra seca, un patrimoni de nou admirat”** i les fotografies són de Rafael López-Monné.

En reproduïm un fragment:

LA PEDRA SECA UN PATRIMONI DE NOU ADMIRAT

Els fotògrafs Joaquim Gomis i Ernst Scheidegger van ser testimonis de les passejades del pintor Joan Miró admirant els marges de pedra seca entre camins a Mont-roig del Camp, a principis del segle XX. Ningú amb sensibilitat i mirada artística podria passar per alt el valor d'una tècnica que consisteix a disposar les pedres sense cap element d'unió afegit, demostrant enginy i enaltint la senzillesa plena de complexitat de l'arquitectura popular. Mont-roig del Camp és un dels municipis amb més testimonis d'arquitectura tradicional, s'hi troben marges però especialment barraques d'estils i formes diverses. N'hi ha fins a 141 de catalogades i 5 han obtingut la declaració de Bé Cultural d'Interès Nacional (BCIN) que atorga la Generalitat. Situades a la carretera local en direcció a Pratedip, són testimoni d'un altre temps, de l'abundància de cultius i de la vida austera i raonada al camp; avui desperten curiositat entre els turistes i els experts les estudien i somien rescatar-les de l'oblit. És evident que són un dels actius patrimonials de les Muntanyes de la Costa Daurada i passejar-les és una oportunitat per entendre d'on venim. Estan documentades i narrades a través d'articles, llibres i peces audiovisuals, però la millor aproximació és sempre posar-hi els peus per contemplar amb els ulls i ben d'a prop les cavitats on temps enrere “s'hi conservaven frescos l'aigua i el vi en el cas de les que estan situades arran de terra (cocons) o servien per protegir els aliments d'algunes bèsties o com a menjadores d'animals que ajudaven al pagès, en les de mitja altura”, expliquen des del Grup Barracaire de Mont-roig que treballa insistentment en la seva preservació i promoció.

La reusenca Cèlia Mallafré és arquitecta per l'Escola Tècnica Superior d'Arquitectura de la Universitat Rovira i Virgili. Està especialitzada en patrimoni arquitectònic i investiga la pedra en sec des de l'any 2018. Tesi i doctorat versen sobre aquesta tècnica constructiva i no és casual que així sigui perquè n'ha covat un vincle molt estret des de petita: “El meu teló de fons han estat les Muntanyes de Prades, quan les veus saps que arribes a casa. Hi ha una connexió des de sempre amb l'entorn i el territori. Als pares sempre els havia agradat el camp tot i que no venien de pagès. Van comprar una finca a Vilaplana als anys 90. Ens agradava caminar i anar a la muntanya. No en teníem ni idea de com, però sempre que veiem un marge caigut, somiàvem a recuperar-lo. No tenia ús

de raó que ja col·locava pedra”, diu entre somriures. “Hem caminat molt de Vilaplana a la Mussara on hi ha tot de pedres caigudes i construccions abandonades. Quan camines per les Tosques hi veus marges de pedra seca i et preguntes què hi fan ara enmig d’un bosc? Doncs és que abans eren camps de cultiu”, recorda. Té un interès personal i laboral gran per resseguir l’entorn i els elements que el componen i que es repeteixen. L’entrevistem per aprofundir-hi, per conèixer els beneficis “d’una tècnica constructiva que no deixa cap petjada i que el bosc engoleix quan s’abandona, que també serveix per afavorir la biodiversitat i és especialment útil en un context d’emergència climàtica”. Insisteix, per altra banda, que tant important com conèixer la tècnica és conèixer la gent del lloc, entrar-hi en contacte: “Lo divertit és identificar la diferència i la riquesa”.

Per què aquest vincle estret amb la pedra en sec i en especial a les Terres de l’Ebre?

La URV és petita, érem 60 alumnes per curs i poc més. Quan estudies, estableixes una relació molt estreta amb el territori i des del grup de recerca de la universitat constatarem que l’Ebre és un territori poc analitzat tot i tenir una amplitud i riquesa de construccions de pedra seca molt gran. A més hi ha la Fundació El Solà que hi treballa des de fa temps i es miren la tècnica des de la vessant patrimonial, d’història i promoció. Per això vaig fer el doctorat estudiant dues tipologies diferents de pedra en sec a la Fatarella i a Tivenys.

Mont-roig, al Baix Camp, és un municipi on aquesta tècnica constructiva és abundant. Quin és el seu valor?

Han estat uns referents perquè han aconseguit la declaració de BCIN per a 5 de les barraques de pedra seca. La pedra de la nostra zona, de la Costa Daurada, és complicada de treballar per les seves propietats i la geometria. Són construccions arrodonides, diferents de les de la Terra Alta, per exemple. No trobem grans marges ni tampoc molta alçada, perquè cauriem, però sí que hi ha barraques de falsa cúpula que són impressionants. I no en veiem més, de marges, perquè en els últims 50 anys el motor en aquest territori ha estat la indústria i s’han abandonat els cultius. A l’Ebre, en canvi, se’n troben més.

